

ENTREVISTA A JOSEP MARIA CARBONELL

Josep Maria Carbonell és actualment el president de la Fundació Maragall i el degà de la Facultat de Comunicació Blanquerna. En el seu blog de *Catalunya religió.cat*, es defineix així: *Em considero un catòlic socialdemòcrata i catalanista. Durant més de trenta anys m'he dedicat professionalment al servei públic, treballant tant a l'administració com en la política. He estat diputat del PSC en el Parlament de Catalunya (1995-2004) i conseller i president del Consell Audiovisual de Catalunya (2004-2009). Actualment sóc el Degà de la Facultat de Comunicació Blanquerna de la Universitat Ramon Llull. En el món eclesial he estat format en el MUEC i en la tradició de Pax Romana (Moviment Internacional d'Estudiants i Intel·lectuals Catòlics). Actualment sóc el president del patronat de la Fundació Joan Maragall. Copresideixo juntament amb Carles Duarte el Consell Editorial de CatalunyaReligió.cat.*

Ens pots explicar una mica les teves influències cristianes?

Mira, les meves influències cristianes comencen sense dubte a casa, la família, els pares. Després, els Escolapis de Balma on vaig estudiar des de pàrvuls fins a Batxillerat, amb l'escoltisme de la mateixa escola. Aquell entorn familiar i escolar em va facilitar una educació religiosa i el descobriment de la dimensió de la fe. Amb tot, jo crec que els moments forts vénen de la meva vinculació amb el Moviment d'Universitaris i Estudiants Cristians de Catalunya i de les Illes, el MUEC. Vaig entrar durant el primer any de carrera en el primer grup de revisió de vida i crec que aquell àmbit va ser molt important en el meu procés d'experiència de fe i del futur camí que faria després.

L'any 1975 vaig començar la carrera de filosofia pura a la Universitat Autònoma de Barcelona. Eren temps convulsos, just després de la mort del dictador.

En aquell temps vaig prendre dues decisions que van marcar, i encara marquen la meua vida. Una va ser tenir la sort immensa de trobar el MUEC i en segon lloc va ser vincular-me a uns grups mig

clandestins que, en aquell moment es deien Convergència Socialista de Catalunya, i que després crearien el PSC.

L'experiència del MUEC i de la revisió de vida va ser molt important per a mi perquè vaig viure en comunitats universitàries, que estaven acompanyades per consiliaris que s'hi dedicaven molt, fou un procés de discerniment de la fe enmig de la tempesta que vivíem. Jo crec que si avui encara sóc creient és gràcies a que, durant aquells anys, de grans tensions ideològiques, vaig trobar una comunitat que em va ajudar a descobrir una fe vinculada a la vida, un Déu que era amor, una fe que implicava no només un compromís de servei a la societat sinó també donar testimoni de la Bona Nova de l'Evangeli.

Vaig viure l'experiència d'una fe molt vinculada a l'acció, que t'exigia un compromís, una implicació amb la història i amb la vida. Això em va marcar molt fins al punt que cinc anys després, amb 22 anys, me'n vaig anar a dirigir el Moviment Internacional d'Estudiants Catòlics, el MIEC. Vaig ser durant més de quatre anys el secretari general d'aquest moviment, això em va permetre conèixer les experiències eclesials especialment d'Amèrica Llatina, Àsia i Àfrica. En aquell moment el MIEC agrupava unes xarxes

d'estudiants de quasi mig milió d'estudiants arreu del món. Va ser una experiència fascinant descobrir el món globalitzat, l'Església Universal. Em passava mesos sencers amb grups d'estudiants d'arreu del món i vaig aprendre molt de tots aquells grups. Va ser un testimoniatge de vida extraordinari. Jo sempre dic que el meu Màster el vaig fer durant aquells anys anant una mica arreu del món .

La meua experiència de fe es situa en aquestes coordenades, unes coordenades de moviments d'Acció Catòlica, en grups de revisió de vida. Una fe que implicava transformar la societat i alhora testimoniar la Bona Nova de l'Evangeli, una fe viscuda en comunitat i en comunió. Aquesta és la meua història.

Després he tingut etapes diferents, recordo, als 80, el qüestionament d'una fe tan vinculada a l'acció o que només es vivia en l'acció. Va ser important en aquells moments descobrir el descentrament d'un mateix per obrir-te a la gràcia de Déu i així viure una dimensió més mística i espiritual que m'ha anat acompanyant i que ha estat essencial en el meu creixement de la fe.

Per tant, jo vinc d'una experiència de fe molt viscuda en l'acció, he vist els límits d'aquesta acció, m'he obert més

al misteri de la gràcia i he descobert la importància de la dimensió mística en el creixement personal de l'experiència creient.

I en aquest procés hi ha hagut algun sant, alguna persona que t'hagi acompanyat?

He tingut sacerdots importants que m'han acompanyat, penso en l'Antoni Matabosch, en Salvador Pie, Mossèn Bonaventura Pelegrí amb qui vaig viure quatre anys a París i em va marcar profundament. Tinc un itinerari espiritual, com tots, particular.

En aquests darrers vint anys m'han marcat per una part l'espiritualitat ignasiana i després les meves estades a Poblet. Són dues tradicions espirituals diferents. Per un costat ha estat molt important l'espiritualitat ignasiana perquè és sobretot una espiritualitat del discerniment i jo crec que per a les persones com jo que estem molt ficades en la vida cultural, política, cívica, fer els Exercicis de Sant Ignasi esdevé un exercici indispensable en el discerniment quotidià de la vida. Per altra banda, formo part de la Germandat de Poblet i m'hi sento molt vinculat. A Poblet he trobat el caliu espiritual, l'acollida espiritual que m'ha influenciat molt.

En la teva vida quotidiana com a laic, com estructures la relació amb Jesús, la pregària?

Mira, et diré "com puc". T'ho dic molt francament. Tinc una vida professional molt intensa. Honestament crec que una de les meves febleses és el fet de no tenir una vida regular de pregària. Tot i així, intento aplicar en la vida quotidiana els Exercicis de Sant Ignasi, hi ha moments del dia que m'aturo una estona i intento pregar pensant si allò que estic fent, fent servir el llenguatge de Sant

Ignasi, ho faig a major glòria de Déu. Aquesta és la meva pregària essencial, intentar que el que faig sigui quelcom que s'orienti camí del Regne. El que sí que faig és anar periòdicament a Poblet, especialment participo en trobades de reflexió i algun recés.

De Jesús de Natzaret, quins aspectes et fascinen?

Fa uns anys amb els fills i un grup de famílies vàrem fer un recorregut a Terra Santa. Va ser una experiència inoblidable. Contemplant el paisatge on Jesús va predicar em va ratificar la grandesa extraordinària de les Benaurances que, a mi em sembla la pedra de toc del missatge radicalment diferent que representa l'encarnació de Déu a través de Jesús a la història. Déu no només ens revela que ens estima sinó que a més ens diu quin és el camí d'amor en les Benaurances. Cada cop que les llegeixo trobo quelcom de nou i em sorprenen.

Per a mi Jesús, que és la Paraula encarnada en la història, és Déu que es revela a la humanitat per oferir-nos un camí de sentit que en aquest moment continua tenint la seva validesa. Aquest missatge té uns moments clau, d'una banda les Benaurances i d'altra tot el relat de la Passió, mort i resurrecció

Com es pot comunicar aquest missatge tan engrescador?

L'Església estava acostumada a comunicar en els àmbits interpersonals, en grups petits, en el temple, en la relació, insisteixo, amb les persones. Això comença a canviar amb l'esclat dels mitjans de comunicació dels segles XVIII i XIX.

El canvi més important es produeix quan esclata la comunicació de masses i, alhora, comença el desmantellament

el llenguatge audiovisual és l'hegemònic. És un llenguatge que s'adreça més als sentiments i a l'emotivitat de la gent. Per això triomfen els tele predicadors americans i alguns moviments evangèlics que saben adreçar-se a la gent amb un llenguatge més emotiu i espectacular. Nosaltres, la tradició catòlica, no tenim aquests mecanismes de comunicació. Ara, a més, ens trobem amb una comunicació de xarxes, amb uns nous mitjans com són Internet i les xarxes de comunicació social que representen un altre desafiament.

En el món de la comunicació i de les xarxes no val només l'àmbit interpersonal. En canviar els mecanismes de transmissió de valors, canvien també en profunditat

de les institucions que històricament havien estat la base de la formació i la transmissió dels valors. El declivi de les institucions com la família, l'escola, l'Església, el partits o el sindicats, a partir de la segona meitat del segle XX, és molt gran. A partir dels 50 i dels 60, amb la comunicació de masses, la industrialització de les societats i l'esquerdament dels vincles familiars, aquesta situació canvia radicalment. D'altra banda, els vincles comunitaris comencen a esmicolar-se i l'individualisme, que avui és hegemònic, apareix amb molta força a les societats europees occidentals a partir dels 60, 70.

A part de l'àmbit interpersonal hi ha l'àmbit de les comunicacions de masses, un àmbit on l'Església no ha trobat els mitjans per fer-s'hi present. En l'àmbit dels mitjans de comunicació de masses

tat els mecanismes de comunicació de l'Evangelí. L'Església ha de tenir, sens dubte, primer, una presència en l'àmbit interpersonal. En segon lloc, a les institucions de transmissió de valors, com ara les escoles (a Catalunya tenim un 50% de les escoles que són de titularitat religiosa on d'una manera serena e intel·ligent hauríem de tenir una capacitat més significativa de transmissió de la fe). I, a més, l'Església hauria de tenir també presència en els mitjans de comunicació i a les xarxes socials.

Com es podria fer perquè no es banalitzí? La nostra fe és densa, profunda i en un minut a la televisió es pot expressar el missatge?

Potser caldria dir més amb menys. De vegades volem dir tantes coses!

Hauríem de centrar més els nostres missatges dient més amb menys. Hauríem de prioritzar, què volem posar de relleu? La figura de Jesús, el seu seguiment? Ens caldria pensar en tots aquells aspectes que podrien ser nuclears per centrar-nos en profunditat. Avui en dia hem de simplificar els missatges, en el ben entès que simplificar no vol dir banalitzar ni tampoc fer espectacle. L'Església ha de tenir capacitat de presència en l'esfera pública a través dels mitjans de comunicació. Malauradament, moltes vegades, apareix només l'Església que castiga, que condemna, que és trista, que sembla que només li preocupa la moral sexual de les persones.

Crec que hem d'intentar revifar les grans intuïcions del Concili, hem d'empènyer l'orientació marcada pel Concili d'una Església que no vol castigar sinó que es vol oferir al món com a sagrament de salvació, que no vol condemnar sinó acompanyar la gent.

L'altra cosa que penso que hem de fer és desoccidentalitzar-nos una mica, perquè crec que hi ha experiències eclesials molt importants a Àsia, Àfrica i a Amèrica Llatina que estan cridades a renovar el conjunt de l'Església. Això ajudaria a Europa a remirar el futur de la nostra Església.

De tota manera en aquests continents quan en els països la societat es desenvolupa i es torna més rica, tenen també els problemes de secularitat que tenim aquí, no?

Existeix, probablement, una relació entre benestar material i descreença. Aquest és un procés complex, amb una situació diferent a Europa i als Estats Units. Allà mantenen uns estàndards de benestar material notables però els processos de descreença no són tan forts

com a Europa. Penso que a Europa ens pesen les guerres de religió del XVIII, les confrontacions socials i culturals del XVIII i XIX, la Revolució Francesa, la revolta del 68 i el canvi cultural que va operar. També pesa el fet que Europa hagi estat el continent on s'hagin forjat les ideologies més importants dels segles XIX i XX com ara el positivisme, el marxisme i el nihilisme. Totes aquestes teories ideològiques donaven per fet que Déu havia mort o que Déu no existia o que era l'opi del poble. Avui en dia a Europa pràcticament ningú no parla del marxisme o del nihilisme, però totes aquestes ideologies han modelat un imaginari. Han deixat un pòsit que, junt amb el benestar material, fan que Europa, en paraules de Benet XVI, "ha donat l'esquena a Déu".

En aquest context, com creus que podem transmetre la fe als joves?

El problema és que per les generacions més joves, Déu ja no forma part del seu imaginari. L'entorn ambiental actual no és agressiu contra la fe però és indiferent i, a més, ha creat un entorn on Déu no és una qüestió. Aquest fet dificulta l'educació en la fe dels nois per part dels pares o les escoles. Penso que hi ha quelcom que hem de fer, i és una feina en el camp cultural. Hem d'intentar aconseguir que Déu torni com a possibilitat en l'imaginari del nostre entorn.

Com veus la Pastoral Universitària?

Crec que hi ha dos grans elements que la forgen. Per un costat el necessari debat intel·lectual i cultural del món docent. Hi ha encara molt professor catòlic a la universitat pública i privada que viu sense espais de referència. La pastoral universitària hauria de ser en primer lloc un espai de trobada d'aquest món docent de la universitat pública i privada. En segon lloc hi hauria pròpia-

ment la pastoral d'acollida i acompanyament dels estudiants. En aquest sentit jo seria del parer de fer a Barcelona una gran parròquia universitària, un gran centre cultural de pastoral universitària. Que fos modern, dinàmic, amb capacitat de fer activitats projectades a les universitat i amb visibilitat pública.

I la teva experiència amb la Fundació Joan Maragall?

La fundació Maragall, la vam crear fa quasi 24 anys amb l'Antoni Matabosch, Mn. Rovira Belloso, Pere Lluís Font i Mn. Via Taltavull. Des d'aleshores he estat vinculat al patronat de la fundació i ha estat un espai privilegiat. Hem volgut aprendre de la societat i també ser un testimoniatge humil d'un catolicisme dialogant que aferma la seva convicció en els valors genuïns de l'Evangelí però que també està disposat a compartir-los i a dialogar.

Quina és la teva visió de la crisi que estem vivint?

Aquesta és una crisi de dimensions grans tot i que no hem d'oblidar que ja n'hem tinguts d'altres. Aquesta però, és la primera que es produeix en el marc de la globalització i en un moment on apareixen nous actors econòmics importants, com són l'Índia, Xina, Indonèsia, Brasil i emergeix un món multipolar, que ja no està estructurat entre els Estats Units i la Unió Europea.

Sóc crític amb aquells que diuen que no hi ha marge, és a dir, amb els que diuen que la Unió Europea només pot fer una política de retallades i restricció monetària. Penso que hi ha marge per fer una altra política més keynesiana o socialdemòcrata.

També penso que el projecte europeu té un problema. O aturem el projecte europeu o si el fem, ho hem de fer amb tota la seva força. Jo sóc partidari d'un projecte europeu fort, partidari d'una Europa federal, potser menys rica però més igualitària i cohesionada.

Moltes gràcies!